

10. Марущак О.В., Красильникова І.В., Гусонька О.О., Заєць Л.В., Русавська Ю.О. Теоретичні основи створення робочих рисунків орнаменту. *Science and technology: problems, prospects and innovations*. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2023. Pp. 249-257.

11. Марущак О.В., Лесик А.Р., Романенко С.В. Декоративний рисунок як засіб формування композиційного і творчого мислення у майбутніх художників декоративного мистецтва. *Проектування змісту і технологій художньо-графічної підготовки та художньо-творчої діяльності здобувачів вищої освіти (студентів) і молодих учених*: збірник наукових праць / С.Д. Цвілик (голова) [та ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2024. Вип. 3. С. 63-66.

12. Марущак О.В., Романенко С.В., Будикіна Б.С., Павловська Є.А. Художньо-образна мова формування декоративної композиції. *Scientific Research: Theoretical Foundations and Practical Applications*. Proceedings of the VII International scientific and practical conference. (January 24-26, 2024) Vienna, Austria, International Scientific Unity. 2024. Pp. 57-61.

13. Марущак О.В., Соловей В.В., Давидюк А.В., Хуан Чжічунь, Заєць Л.В. Створення художнього образу виробів декоративно-ужиткового мистецтва у проектно-художній діяльності. *Innovative development of science, technology and education*. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2024. Pp. 466-476.

14. Основи художньої композиції: правила і прийоми. URL: <https://lihtaryk.com.ua/osnovi-hudozhnoyi-kompozicii-pravila-i-prijomi/>

15. Урсу Н.О., Гуцул І.А. Теоретичні основи композиції: навчально-методичний посібник для студентів ЗВО художніх та художньо-педагогічних спеціальностей. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. 166 с.

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.16>

Гриценко Л.О., м. Полтава
e-mail: grucenko@ukr.net
Сліпченко З.С., м. Полтава
e-mail: zaharslip@gmail.com

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТРАНСПОРТУ І ЛОГІСТИКИ

Анотація. У статті розглядається значення педагогічних ситуацій як інструменту формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі транспорту і логістики. Проаналізовано визначення і типології педагогічних ситуацій, їх зв'язок із професійно-практичною підготовкою, представлено модель застосування ситуаційного навчання у фахових дисциплінах та наведено рекомендації щодо впровадження таких технологій у навчальні програми закладів фахової передвищої та вищої освіти.

Ключові слова: педагогічна ситуація; професійна підготовка; професійна освіта; фахівці з транспорту і логістики; педагогічна майстерність; компетентнісний підхід; інноваційні освітні технології; практична спрямованість освіти; професійна мотивація; навчальний кейс; ситуаційне навчання.

Abstract. The article discusses the importance of pedagogical situations as a tool for developing the professional competence of future specialists in the field of transport and logistics. It analyses the definition and typology of pedagogical situations, their connection with professional and practical training, presents a model for the application of situational learning in professional disciplines, and provides recommendations for the implementation of such technologies in the curricula of vocational and higher education institutions.

Keywords: pedagogical situation; professional training; professional education; transport and logistics specialists; pedagogical skills; competence-based approach; innovative educational technologies; practical orientation of education; professional motivation; educational case study; situational learning.

Сучасні вимоги ринку праці висувають до випускників закладів освіти не лише глибокі теоретичні знання, а й здатність швидко приймати рішення у нестандартних робочих умовах, ефективно взаємодіяти в команді, прогнозувати логістичні процеси та управляти ризиками. У цьому контексті педагогічні ситуації – як цілеспрямовано створені навчальні ситуації, наближені до реальних професійних умов – набувають ключової ролі у формуванні практичних навичок та професійних компетентностей майбутніх транспортних і логістичних фахівців. Поняття та методологічні засади використання педагогічних ситуацій розвинені в сучасній українській педагогіці та дидактиці як засіб активізації професійного навчання [1; 6; 7].

Педагогічна ситуація у професійній підготовці – це відтворена або сконструйована навчальна ситуація, яка містить професійно значимі проблеми, суперечності або варіанти рішень, що вимагають від здобувача застосування фахових знань, умінь і ціннісних орієнтирів. Зокрема, О. Барабаш розглядає педагогічні ситуації як елемент технології розвивального та проблемного навчання, який сприяє формуванню рефлексивних і практичних компетентностей студентів [1].

Є спеціальні дослідження, що описують структуру готовності майбутніх педагогів професійної освіти до навчання майбутніх кваліфікованих робітників сфери транспорту і логістики до трудової діяльності (мотиви, когнітивні знання, операційно-діяльнісний та рефлексивний компоненти) і підкреслюють роль практичних ситуацій у формуванні цих компонентів. Для галузі транспорту й логістики, де рішення часто приймаються в умовах обмеженої інформації та високої відповідальності, моделювання професійних ситуацій у навчанні є ключовим. Д. Гоменюк розглядає готовність майбутніх педагогів до професійно-педагогічної діяльності як цілісне утворення із мотиваційно-ціннісним, пізнавальним, діяльнісним компонентами. Л. Левицька визначає структуру готовності: мотиваційного, пізнавального, практичного (діяльнісного) та суб'єктного компонентів.

Українські науковці пропонують моделі формування логістичної компетентності, що комбінують теоретичну підготовку, практичні кейси, симуляції та стажування у реальних підприємствах. У дослідженнях підкреслюється потреба в цілісній системі педагогічних умов: сприятливе середовище, проблемно-орієнтовані завдання, міжпредметна інтеграція, використання ІТ та партнерство з індустрією.

Педагогічна ситуація у професійній підготовці визначається як створена навчальна умова, що містить професійно значимі проблеми, суперечності або варіанти рішень, які потребують від студента застосування знань і вмінь. Як відзначає О. Дубасенюк [4, с. 37], педагогічні ситуації сприяють розвитку мислення, рефлексії та готовності до професійної діяльності.

Для фахівців з транспорту і логістики ситуаційне навчання має особливе значення. За спостереженнями Н. Маланюк [5, с. 45], формування професійної готовності вимагає моделювання реальних виробничих обставин, у яких студент повинен приймати рішення, використовуючи аналітичні та комунікативні навички. Як зазначає Т. Туркот, ситуаційне навчання стимулює формування професійної ідентичності майбутнього педагога [8, с. 98].

Розглянемо цілі використання педагогічних ситуацій у підготовці фахівців з транспорту і логістики:

- формування професійних компетентностей (професійно-орієнтовані знання й уміння, навички прийняття рішень, відповідальність);
- розвиток критичного мислення, аналітики процесів і рефлексії;
- підвищення мотивації навчання через наближення контенту до реальної праці. Ці цілі відповідають виявленим компонентам готовності до професійної діяльності у транспортній галузі (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивний).

Виділимо типи педагогічних ситуацій у фахових предметах:

- операційні ситуації – відпрацювання професійних дій (маршрутизація, вантажообробка, оформлення документів);
- аналітичні кейси – розбір логістичних ланцюгів, оптимізація витрат, моделювання ризиків;
- кризові/екстрені сценарії – аварійні ситуації, затримки поставок, збої в ланцюгах поставок, де студент має приймати рішення в умовах невизначеності;
- комунікативні ситуації – переговори з клієнтами, взаємодія між учасниками ланцюга поставок. Розмежування допомагає проєктувати заняття та оцінювання.

Розглянемо структуру педагогічної ситуації: опис контексту і вихідних даних (реальний кейс або змодельований сценарій); чітке формулювання завдання та очікуваних результатів; обмеження й ресурсні умови (час, бюджет, інформація); рольова організація (індивідуальна/групова) та критерії оцінювання; рефлексивна частина: аналіз рішень, обґрунтування, висновки і рекомендації.

Такий підхід відповідає технології проблемного та ситуаційного навчання, описаній у сучасній українській методичній літературі [1; 3; 7; 8].

Практична модель впровадження в навчальному процесі:

1. Інтеграція у навчальні програми. Вбудовувати ситуаційні модулі в кожен фахову дисципліну (законодавство транспорту, оперативне управління, логістика складування тощо). Розробити циклічну послідовність: прості операційні ситуації → складні кейси → міждисциплінарні проєкти. Таке поетапне ускладнення дозволяє нарощувати компетентності поступово.

2. Методи і форми занять. Кейсові уроки, бізнес-ігри, симулятори транспортно-логістичних процесів, робота з реальними замовленнями у партнерстві з підприємствами; моделювання кризових ситуацій із обмеженими ресурсами, де студенти в групах шукають оптимальні рішення та захищають стратегію; використання ІТ-інструментів (TMS/WMS-симулятори, таблиці оптимізації, карти маршрутів). Такі форми забезпечують синтез теорії й практики та відповідають запитам індустрії.

3. Оцінювання навчальних результатів. Критеріально-орієнтоване оцінювання: оцінка якості рішення, обґрунтування вибору, ефективність запропонованої стратегії, командна взаємодія. Використання портфоліо кейсів, практичних звітів та відеодокументації рішень. Така система дозволяє оцінювати не лише знання, а й готовність до професійної діяльності.

Отже, педагогічні ситуації виступають дієвим інструментом формування професійної готовності майбутніх фахівців з транспорту і логістики, поєднуючи теоретичну підготовку з наближеними до реальності практичними вправами. Ефективне включення ситуаційних методів в навчальні програми вимагає тісної співпраці з індустрією, розвитку банку кейсів і вдосконалення системи оцінювання практичних компетентностей. Для їх реалізації необхідно забезпечити міждисциплінарну інтеграцію, партнерство з підприємствами та системне оцінювання результатів навчання.

Список використаних джерел:

1. Барабаш О.Д. Педагогічні ситуації як елемент технології розвивального навчання. 2021.
2. Безугла Л.С. Логістика: навчальний посібник / Державна аграрна академія та ін. 2021. (навчальний посібник з основ логістики).
3. Васецька Л.І. Проблемні педагогічні ситуації: навч. посібник. 2022.
4. Дубасенюк О.А. Проблеми педагогізації професійної освіти: монографія. 2016.
5. Маланюк Н. Формування готовності майбутніх фахівців залізничного транспорту до професійної діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020.

6. Маліновська К. Педагогічні умови формування економічної культури майбутніх техніків з транспортних технологій та управління перевезеннями, 2024.

7. Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі: навчальний посібник для здобувачів ступеню доктора філософії (PhD) за третім (освітньо-науковим) рівнем у галузі знань 22 «Охорона здоров'я». Проблемні педагогічні ситуації / Укладач Л.І. Васецька. Запоріжжя: [ЗДМУ], 2023.

8. Туркот Т.І. Професійна педагогіка: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2020.

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.17>

Бохонько Є.О., м. Хмельницький
e-mail: evgenboh@ukr.net

Князевич Т.І., м. Хмельницький
e-mail: tanaknazevic87@gmail.com

ВИГОТОВЛЕННЯ ГОДИННИКА З МЕТАЛУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Розглянуто виготовлення годинника з металу як ефективний засіб формування професійних умінь майбутніх учителів технологій. Проектна діяльність, спрямована на створення металевого годинника, забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок, сприяє розвитку інженерного мислення, технологічної грамотності та творчого підходу до виконання виробничо-технологічних завдань. Поєднання технологічних операцій з художнім оформленням сприяє формуванню дизайнерського бачення, здатності до аналізу та прийняття оптимальних технологічних рішень. У процесі реалізації проекту студенти опановують особливості металорізальних операцій, методи декоративної обробки та технологію збирання годинникового механізму.

Ключові слова: металевий годинник; проектна діяльність; технологічна освіта; професійні уміння; інженерне мислення; декоративна обробка; технологічні операції.

Abstract. The process of manufacturing a metal clock is considered as an effective tool for developing the professional skills of future technology teachers. Project-based activity aimed at creating a metal clock ensures the integration of theoretical knowledge and practical skills, promotes the development of engineering thinking, technological literacy, and a creative approach to solving production and technological tasks. The combination of technological operations with artistic design contributes to the formation of designer vision, the ability to analyse and make optimal technological decisions. In the course of implementing the project, students master the specifics of metal-cutting operations, decorative finishing techniques, and the technology of assembling the clock mechanism.

Keywords: metal clock; project-based activity; technology education; professional skills; engineering thinking; decorative finishing; technological operations.

Виготовлення годинника з металу є надзвичайно актуальним і перспективним напрямом у сучасній технологічній освіті. Цей вид проектної діяльності не лише знайомить студентів із реальними технологічними процесами, але й формує комплексні навички, необхідні майбутнім педагогам технології. У процесі роботи зі створення годинника поєднуються різні аспекти: технічні знання, інженерне мислення, креативний підхід до дизайну та художнє оформлення. Саме це дає змогу розвивати цілісний підхід до навчання, де теорія і практика тісно переплітаються. Інтеграція технологічного мислення та інженерної креативності є ключовою складовою підготовки фахівців, які здатні не лише володіти професійними навичками, а й впроваджувати інновації. Проектна діяльність, спрямована на виготовлення годинника, стимулює розвиток аналітичного мислення та творчих здібностей, що є надзвичайно важливим для формування майбутніх вчителів технології. Вони мають навчитися не лише виконувати певні технологічні операції, а й розуміти, як їх можна поєднати для